

LEZINGEN BRUGGENDAG 2015

MET ALS THEMA 'HOLLANDESE MEESTERS' ZIJN OP 19 MAART IN UTRECHT VIJF VOORDRACHTEN GEHOUDEN DIE IN DEZE UITGAVE WORDEN GEPUBLICEERD. RED.

CULTUURVERSCHILLEN

TEGEN WELKE CULTUURVERSCHILLEN LOOP JE NU AAN ALS JE ALS NEDERLANDER WERKT IN HET BUITENLAND?

EDO VONK (ARUP) ZAL ZIJN ERVARING UIT DE LANDEN FRANKRIJK, USA, MALEISIË, TAIWAN, VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN EN DE UK GEBRUIKEN OM HET THEMA VAN NEDERLANDSE BRUGGENBOUWERS IN HET BUITENLAND TOE TE LICHTEN.

Bij het bouwen van bruggen in het buitenland is de technische kennis dat ons onderscheidt. Dit betreft het kunnen en durven organiseren van grote, complexe en unieke projecten, het betreft het hebben of durven inzetten van groot materieel, waarbij je kan denken aan grote kranen en het betreft unieke ontwerp oplossingen zoals bijvoorbeeld de span-by-span bouwmethode van de Zeelandbrug die ook de brug van Prince Edward Island brug succesvol is toegepast.

Iedere markt heeft zijn eigen bouwcultuur, waarbij

bouwcultuur het geheel is van historisch gegroeide regels en gebruiken en het vormt een onderdeel van de algemene cultuur van een land. Bij het werken in het buitenland valt ook altijd op dat er hard wordt gewerkt met lange werktijden. Ik weet niet zeker of dit door de culturen van de landen komt, of dat dat vooral binnen de bouwcultuur geldt. In veel landen is het wel zo dat lokale ingenieurs ook veel meer uren maken doordat ze ver van hun werkplek wonen en dan ook vaak in hotels logeren. Een ander aspect van de bouwcultuur is het veiligheidsregime op de bouwplaats. Doordat er in landen vakbonden en verschillende ministeries bij betrokken zijn, ontstaan er grote verschillen. Bijvoorbeeld zijn er in Engeland heel strenge veiligheidseisen en wordt er naar ons inzicht erg moeilijk gedaan, waardoor je soms zelfs het gevoel hebt dat dat niet altijd bevorderlijk is voor de veiligheid. De inbreng van vakbonden in de veiligheidsdiscussie is er erg groot. In Amerika daarentegen willen ze bijvoorbeeld niet werken met steigers en leuning: dit wordt gezien als 'niet stoer'.

De technische kennis is natuurlijk essentieel, maar het werken met cultuurverschillen mag niet worden onderschat. Techniek is eigenlijk nooit het probleem, het gaat om de sociale aspecten. De kunst is om je in te leven in een nieuwe situatie, zonder je eigen normen en waarden te verloochenen. De Nederlandse nuchterheid helpt mogelijk in het omgaan met deze cultuurverschillen, maar tegen welke cultuurverschillen loop je nu aan als je als Nederlander werkt in het buitenland? Op basis van enkele voorbeelden zullen deze cultuurverschillen worden beschreven.

← De hogesnelheidslijn in de rijstvelden van Taiwan

↑ De Sheikh Zayed Bridge in Abu Dhabi

Belangrijk om hierbij op te merken is, dat dit onderwerp al snel leidt tot het maken van generalisaties en het behandelen van stereotypes. Ik vind dit eigenlijk niet goed, want essentieel bij het omgaan met andere culturen is wederzijds respect, individuele aandacht en het belang van een ontwapende glimlach. Deze glimlach opent bijna overal alle deuren.

FRANKRIJK

In Frankrijk kent men Grand Ecoles die het hoogst haalbaar zijn qua opleiding. De vertaling hiervan zegt al veel, namelijk de grote scholen. Er zijn grote scholen voor verschillende vakgebieden en er geldt een algemeen score lijstje van belangrijkste scholen. Voor civiele techniek is er de Grand Ecole des Ponts et

Chaussees (ENPC). Deze staat in de top drie van belangrijkste scholen in Frankrijk. Hierdoor kan een streng toegangsbeleid worden toegepast. Door Europese regels zijn er wel allerlei uitwisselingen mogelijk en op die manier ben ik toegelaten in het laatste jaar van de ENPC. Dan blijkt dat er veel leerlingen zijn die deze school hebben gekozen vanwege de ranglijst, en niet vanwege de liefde voor civiele techniek. Dat is van onderschikt belang. Ook blijkt dat mensen die eenmaal zijn toegelaten tot deze school, door het simpele feit dat ze een opleiding volgen op die school, verzekerd zijn van goede banen. Ook hier geldt wederom dat dat niet noodzakelijkerwijs binnen de civiele techniek hoeft te zijn, maar dat fenomeen is ook herkenbaar in Nederland. De Franse cultuur van goed onderwijs, een hiërarchische organisatiestructuur waarbij er veel macht ligt bij de hoogste baas en lef hebben, naar mijn mening, wel tot mooie bruggen geleid. Vandaar dat ik ook graag onderwijs wilde volgen in Frankrijk. Ook denk ik dat de aanwezige kennis bij de Franse Rijkswaterstaat hier ook een belangrijke rol bij heeft gespeeld. De terugtrekkende rol van de overheid op het gebied van techniek zal, ook in Frankrijk, zijn impact gaan hebben voor de bruggenbouw.

TAIWAN

Taiwan is een interessant land, omdat wij de historie slecht kennen, maar waar de onafhankelijkheid van China een belangrijke discussiepunt is. In 1949, na de nederlaag tegen de communisten, is de nationalistische Chinese overheid weggevlucht vanuit het vaste land naar het eiland, om zich daar te vestigen. Samen met de regering zijn ook twee miljoen Chinezen verhuisd naar het eiland. Op het eiland waren natuurlijk ook inheemse stammen aanwezig, maar de discussie gaat nu echter voornamelijk over de (on)afhankelijkheid met China. Cultureel gezien kom je vooral in aanraking met de Chinese cultuur. En die is dusdanig anders dan de westerse culturen dat je hier vooral van de ene verbazing in de andere valt. En dat het heel moeilijk is om de achtergrond en geschiedenis van de Chinese cultuur te begrijpen. Wat mij nog steeds het meest is opgevallen, is de ontzettende energie en vriendelijkheid die ik heb ervaren in Taiwan.

ENGELAND

In het samenwerken met Engelsen heb ik ooit een lijstje gekregen waarbij vertalingen van enkele uitdrukkingen werden gegeven en hoe deze door Nederlanders wordt bedoeld en hoe deze door de Engelsen worden opgevat. Bijvoorbeeld als een Engelsman zegt 'That's interesting', dan denken wij dat hij onder de indruk is van wat we voorstellen. Hij bedoelt echter dat het een onzinnig voorstel is. Als een Engelsman 'quite good' zegt, dan bedoelt hij dat het enigszins teleurstellend is, terwijl wij denken dat het quite good (tamelijk goed) is. 'With the greatest respect' betekent niet dat hij, zoals wij denken, ons hogelijk waardeert, maar hij bedoelt dat hij ons een idioot vindt. En zo is er dus een lange lijst van zulke uitdrukkingen waarmee we langs elkaar

← Bruggenbouw in Maleisië.

heen praten. Hieruit blijkt hoe cultuurverschillen kunnen leiden tot misverstanden. In het algemeen kan echter worden gezegd dat Nederlanders dichtbij de Engelse cultuur staan en dat het makkelijk samenwerken is.

VERENIGDE STATEN VAN AMERIKA

Het grootste verschil tussen Amerikanen en Nederlanders is de mentaliteit van de Amerikanen om te presteren en te willen winnen. Dit verschil wordt al van jongs af aan duidelijk: op de middelbare school worden leerlingen al gemotiveerd om te presteren, zowel op sportgebied als op het gebied van leren. Er worden overal scorelijstjes bijgehouden en prijzen gegeven aan de best presterende leerlingen. In dat licht kan ook de wens gezien worden om naar de beste universiteit te gaan. Ook in het werkende bestaan is het veel normaler om jezelf te presenteren en expliciet te zeggen dat je ergens goed in bent. Als nieuwkomer in een kantoor houden mensen een presentatie over zichzelf. Ze zijn gewend om zichzelf te presenteren, het is normaal om je op deze manier ook jezelf te verkopen binnen een bedrijf. In Nederland kennen we dit niet en ligt de nadruk toch meer op laten zien wat je waard bent door het waar te maken tijdens je werk. Verder communiceren Amerikanen iets minder direct dan Nederlanders. Het is niet zoals in Engeland waar soms het tegenovergestelde wordt gezegd als wat ze bedoelen maar het is wel normaal om voorzichtig te zijn met hoe je je uitdrukt. Amerikanen zijn ook erg enthousiast. Ze houden niet van een sobere toon en zijn soms zo uitbundig als je bij iemands bureau komt dat je ervan in verwarring raakt. Bij ons kan dit enthousiasme overkomen als nep; je ziet dit bijvoorbeeld ook bij de service in restaurants, maar dit komt dus voort uit een cultuurverschil.

VERENIGDE ARABISCHE EMIRATEN

De cultuur die je ervaart op het Arabische continent begon ik pas goed te begrijpen na het lezen van het boek *Arabian Sands* van Wilfred Thesiger. Dit boek beschrijft zijn tocht door de Arabische woestijn en de ontwikkeling van de cultuur van de nomadische volken naar de moderne rijke Arabische landen. Uiteindelijk heb ik wel weinig van de Arabische cultuur meegereggen, want minder dan 20% van de bevolking is Emiraat, de rest zijn allemaal te gast. Het feit dat er zoveel buitenlanders zijn (om te werken) heeft natuurlijk ook al een impact op de cultuur, maar ik vond het vooral jammer dat het daarom moeilijk was om de lokale bevolking goed te leren kennen.

Tijdens mijn verblijf in Abu Dhabi heb ik ook de ervaring gekregen met het samenwerken met de Griekse cultuur. Ik was werkzaam bij een Griekse aannemer. Afgezien dat dit ook een goed voorbeeld was van het maken van lange dagen, waarbij de aanwezigheid be-

langrijker leek dan de effectiviteit, heb ik het verschil in het omgaan met emoties leren kennen. Het betrof een vergadering na een lang proces van het uitwerken van het ontwerp van een tijdelijke bouwvoorziening. Dit proces was gepaard gegaan zonder dat er, tot mijn frustratie, vaak een besluit genomen werd vanuit de uitvoering, iets wat vaker voorkwam. Uitvoering was vooral bezig met de orde van de dag, en leek nut en noodzaak van een gedegen voorbereiding niet in te zien. Er werden veel wijzigingen doorgevoerd tijdens de uitvoering, wat naar mijn mening tot veel vertraging heeft geleid. Tijdens het ontwerpproces ging het ook vaak niet om de grote lijn, maar werd er tot in de kleinste details bemoeid met de toepassing van bouten, terwijl de hoofdplossing nog niet akkoord was. Deze bemoeienis ging dan tot de projectdirecteur aan toe. Tijdens een overleg was mijn frustratie tot een kookpunt gestegen, en ben ik uit mijn slof geschoten. Ik werd ontzettend boos. Na de vergadering voelde ik me heel slecht en had ik het gevoel dat ik me had laten kennen. Na een nacht slecht slapen, moest ik me de volgende ochtend melden bij de projectdirecteur. Ik was meteen bang dat ik de les zou worden gelezen, en liep schoorvoetend door de gang naar de vergadering. Al snel werd duidelijk dat de man het over een ander onderwerp wilde hebben, maar zei terloops nog wel dat hij het zo'n goed overleg vond, gisteren. In de ogen van de Griekse cultuur had ik mijn emoties laten zien, en was hierdoor gestegen in hun achting.

TAAL

Taal speelt een belangrijke rol in het zichtbaar worden van cultuurverschillen. Het integreren gaat makkelijker in landen waar Engels wordt gesproken, zoals in Amerika, Engeland en Maleisië. Als je de taal machtig bent, is het gemakkelijker om gesprekken met elkaar aan te gaan, waarbij je meer begrip krijgt voor de cultuurverschillen. In de gesprekken kan het je tenslotte worden uitgelegd. In Frankrijk is dat bijvoorbeeld al anders door de Franse taal. Hoe vaak hoor je niet zeggen dat de Fransen zo arrogant zijn? Misschien wordt dat voornamelijk gezegd door mensen die weinig Frans spreken? Als het makkelijker zou zijn om in het Frans onder het genot van een wijntje in gesprek te gaan met de Fransen, zouden ze misschien minder arrogant zijn. Een echte uitdaging was het pas in Taiwan, waar het grootste gedeelte van de mensen alleen Chinees spreken. Het heeft me veel moeite gekost om Chinees te leren, maar door het leren van de taal heb ik wel veel meer begrip gekregen van de cultuur. Dat begrip kwam dit keer niet door het kunnen uitleggen in de Chinese taal, maar vooral door het besef dat deze taal heel oud is en een hele andere geschiedenis kent dan de Nederlandse taal. Het spreken in klanktonen, de zwierige manier van schrijven, de moeilijkheid om de taal überhaupt te leren, komt allemaal terug in de cultuur. Als je je dat begint te beseffen, leer je vanzelf de Chinezen beter kennen.